

innhold

Uklart om Snøhvit

Lars Sponheim vil ilegge gasskraftverket ved Snøhvit CO₂-avgift. Miljøvernministeren har ikke bestemt seg.

Side 4

Gassrør splitter Ap og SV

Ap vil bevilge penger til gassrør inn Trondheimsfjorden, men samarbeidspartner SV vil ikke akseptere et budsjett som inneholder dette.

Side 4

Skal ta PCB-vinduer

Strengere regler skal hindre at PCB-vinduer havner på søppelfyllingen.

Side 5

Diesel-rock

Dieselaggregatene durte og gikk under den "miljøvennlige" Øyafestivalen.

Side 6

Sjarm-statsråd

Miljøvernminister Knut Arild Hareide gjorde sitt beste for å sjarmere deltagerne på Natur og Ungdoms sommerleir.

Side 7

Ny rødliste

Artsdatabanken i Trondheim ansetter direktør i høst. Samtidig starter arbeidet med en ny rødliste over norske planter og dyr.

Side 8

Laksestammene forsvinner i genbanken

Foto: Per Eide, Samfoto

Langvarig opphold i genbank minsker muligheten for å gjenskape den opprinnelige laksestammen i sitt naturlige miljø.

Tre genbanker skal ta vare på norske laksestammer mens vassdragene reddes fra Gyrodactylus-parasitter og surt vann. Men det midlertidige oppholdsstedet er blitt for langvarig, og de små laksegruppene i den levende genbanken er truet av genetisk utarming.

Side 3

leder

PCB-opprydding

Gamle vinduer produsert frem til slutten av 1970-tallet inneholder store mengder av miljøgiften PCB. Disse vinduene er nå i ferd med å runde sin tilmålte levealder, og blir skiftet ut i høyt tempo.

PCB er en av verdens farligste miljøgifter. Den hoper seg opp i næringskjeden og kan gi en rekke alvorlige skader på blant annet indre organer og formeringsevne. I tillegg er PCB kreftfremkallende. Å rydde opp miljøgifter i ettertid er imidlertid langt dyrere enn å forebygge spredning. Et tjuetalls norske fjorder står foran et opprydningsarbeid som vil koste milliarder, på grunn av PCB-forurensning.

Myndighetenes mål er å stanse utslippene av PCB totalt innen 2005. PCB-holdige isolerglassvinduer skal leveres til selskapet Ruteretur for forsvarlig behandling. I dag blir likevel bare 15 prosent av vinduene samlet inn og behandlet på forsvarlig vis. Resten - opp mot 50 kilo hver dag - havner på fyllinger eller andre steder der PCB etter hvert siver ut i naturen.

Statens forurensningstilsyn har nå innført strengere regler for å få samlet inn større mengder av de PCB-holdige vinduene. Det er både riktig og viktig, men desverre er myndighetene svært sent ute. Planen for forsvarlig behandling av PCB-holdige vinduer burde vært laget allerede på 1980-tallet.

Dimas ny EU-kommissær

Greske Stavros Dimas har fått ansvaret for miljø i den nye EU-kommisjonen. Han tar over som miljøkommissær etter svenske Margot Wallström. Dimas kommer fra jobben som kommissær for sysselsetting og sosiale spørsmål. Han er utdannet jurist og har blant annet arbeidet for Verdensbanken.

Dimas har i en årrekke vært medlem av den greske nasjonalforsamlingen for partiet Ny Demokrati. Han har også hatt tre ulike ministerposter i sitt hjemland, sist som industri-, energi- og teknologiminister i 1990-91.

Den nyvalgte EU-kommissæren lovet å arbeide for "å bevare og forbedre naturmiljøet ... og samtidig fremme levedyktig økonomisk utvikling", skriver den greske avisen Kathimerini.

Stavros Dimas fra Hellas har fått ansvaret for miljø i den nye EU-kommisjonen.

Lær noe grønt

Søndag 22. august har du sjansen til å beskue grønt hagebruk på nært hold. Flere enn 60 økologiske hager rundt omkring i landet holder åpent for besøkende.

Arrangøren bak Åpen økologisk hage er Oikos - interesseorganisasjonen for økologisk jord- og hagebruk. Oikos lover klar tale fra de grønn-grønn-fingrede. Noen former for økologisk hagebruk egner seg for eksempel dårlig for den litt late - men grønne - hageeieren, mens andre planter så å si kan plassere deg på den grønne gren uten for store problemer.

Åpen økologisk hage presenterer alt fra rekkehushager til slottshager via felleshager og kjøkkenhager. Og alt du får se - og kanskje smake på - er pro-

Søndag 22. august kan du lære mer om økologisk hagebruk.

dusert uten kunstgjødsel og skadelige sprøytemidler.

MER INFORMASJON:
WWW.OIKOS.NO/AAPENHAGE

notiser

Mens gyroen herjer vassdragene: Laksestammene utvannes

Norge er internasjonalt forpliktet til å ta vare på ville laksestammer. Dette gjør vi i såkalte genbanker. Men mens vi venter på friskere vassdrag, trues genbankene av innavl.

JORUNN GRAN

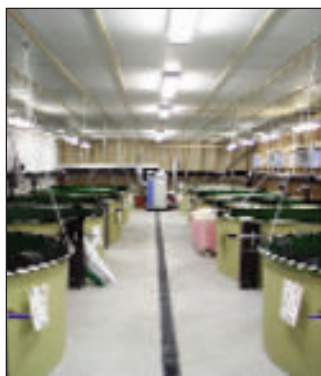
jorunn.gran@naturvern.no

Norske villaksstammer blir tatt vare på både ved hjelp av en sædbank med 150 stammer og en levende genbank med 33 laksestammer.

— Vi har tre stasjoner i den levende genbanken - på Korgen, i Kyrksæterøra og i Indre Hardanger, sier rådgiver Gunnbjørn Bremset i Direktoratet for naturforvaltning. — Flesteparten av de stammene vi har i genbanken, er i sitt naturlige miljø truet av parasitten Gyrodactylus salaris eller av forsurede vassdrag.

GÅR TAPT

Den nordatlantiske laksevernkonvensjonen (NASCO) pålegger Norge langsiktig bevaring av lokale laksestammer, og Rio-konvensjonen om biologisk mangfold forplikter Norge til å ta vare på alt biologisk mang-

Genbanker skal sikre mangfold, men over lang tid blir resultatet enfold. (Foto: Direktoratet for naturforvaltning)

fold. Vi har også ansvar for å sette i verk tiltak mot fremmed arter. Genbankene som er opprettet for å ta vare på laksestammene, skal gjennomføre disse forpliktelsene i praksis. Nå er problemet at gruppene som befinner seg i genbankene over generasjoner blir ødelagt.

— Vi ser at mye av den naturlige stammen og det biologiske mangfoldet går tapt i gen-

banken, sier Bremset.

GENBANK UTEN MANGFOLD

Tanken er å fjerne parasitten fra vassdragene og deretter sette ut eksemplarer fra genbanken. Ønsket er å gjøre dette så snart som praktisk mulig.

— Problemet er at laksestammene i genbanken gradvis blir mindre verdte, sier Bremset.

Genbanken består i utgangspunktet av et relativt lite antall eksemplarer. Etter hvert som de opprinnelige foreldreparene blir gamle, vil avkommet formere seg med hverandre. Dermed blir det genetiske mangfoldet gradvis borte. I naturen ville ikke dette vært et problem. Fiskene ville da ha vært en del av et større mangfold.

— Likevel kan vi ikke sette fisk fra genbanken ut igjen før dette kan foregå på en forsvarlig måte i vassdrag frie for smitte, sier Bremset.

— Utbygging utrydder laks

Oddvar Vermedal i Norges Jeger- og Fiskerforbund hevder at regulering er en viktig årsak til utrydding av mange laksebestander.

185 laksevassdrag er påvirket av reguleringer, og i 43 av disse blir regulering utpekt til vesentlig årsak til at bestandene er utryddet, truet eller sterkt sårbar.

LANGTIDSVIRKNINGER

I et foredrag i forbindelse med Vassdragstreffet i Vefsna i midten av august, påpekte Oddvar Vermedal i Norges Jeger- og Fiskerforbund at utbyggere og

eksperter i mange tilfeller har hevdet at en planlagt regulering av vassdrag vil ha minimale skadevirkninger for laksebestanden.

— Realiteten blir ofte en annen. Det er svært mye vi ikke kjenner til når det gjelder langtidsvirkningene. De kommer lenge etter reguleringen, og da er det for sent, sa Vermedal.

MINDRE VANN - FÆRRE FISK

Den planlagte reguleringen av Vefsnavassdraget vil ifølge Vermedal for eksempel føre til at en strekning på 100 kilometer får halvert vannføring. Sammen med blant annet endringer i temperatur, vil den reduserte vannføringen gjøre at gyteområdene blir mindre - samtidig som det blir vanskeligere for yngel å overleve, sa Vermedal.

FAKTA OM LAKS

- Norge er Europas største laksenasjon, og har dermed et stort ansvar for å ta vare på laksen.

- Den norske laksen er utryddet i 49 vassdrag, truet av utryddelse i 55 vassdrag og sårbar i 154 vassdrag. Dette er om lag en tredel av alle registrerte norske laksevassdrag.

- Vannkraftutbygginger, oppdrettsvirksomhet, rømt oppdrettslaks, lakselus, gyrodactylus salaris og andre sykdommer, sur nedbør og annen forurensning og fiske er noen av truslene mot den norske villaksen.

- Laksens evne til å søke tilbake til sin hjemmelv har gjennom generasjoner etablert ulike arvelige egenskaper, for å sikre overlevelsen i sin egen elv. Villaksen er "skreddersydd" til sitt leveområde. Når laksen i ett vassdrag dør ut, forsvinner den skreddersyde arten.

- Gyrodactylus salaris er regnet som den mest alvorlige, menneskeskapt trusselfaktor som har rammet norske laksebestander de siste årene.

Laksedreperen er innført til Norge med fremmed laks og regnbueaure. Den viktigste spredningsmåten til norske vassdrag har vært utsetting av fisk fra smittede fiskeanlegg, men det har også skjedd spredning gjennom vandring av fisk fra smittede til friske elver.

Kilder: Statkraft, NOU 1999:9, Direktoratet for naturforvaltning

Uklart om Snøhvit fra regjeringen

Landbruksminister Lars Sponheim mener gasskraftverket ved Snøhvit må betale CO₂-avgift. Miljøvernministeren har ikke bestemt seg.

AUDUN GARBERG
ag@naturvern.no

Miljøverndepartementet har sendt forslaget om et norsk kvotesystem for klimagasser ut på høring. Fristen for å komme med kommentarer til forslaget gikk ut 13. august.

DYRERE MED CO₂-AVGIFT

Miljøvernminister Knut Arild Hareide har ikke bestemt hvorvidt gasskraftverket som bygges utenfor Hammerfest i forbindelse med Snøhvit skal ilegges CO₂-avgift eller delta i kvotemarkedet. Skal gasskraftverket betale avgift på linje med andre aktiviteter på sokkelen, vil det utgjøre nærmere 300 millioner kroner årlig. Kjøp av kvoter vil

bli betydelig mye billigere. Sponheim og landbruksdepartementet er krystallklare i sin høringsuttalelse: "I høringsbrevet omtales ønsket om å holde fast ved Sem-erklæringen som totalt sett angir en strengere politikk overfor konvensjonelle gasskraftverk enn hva som ville blitt situasjonen dersom disse ble inkludert i et kvotesystem. Landbruksdepartementet forutsetter at dette også gjelder Snøhvit-prosjektet og at denne virksomheten betaler CO₂-avgift når det er realisert slik det er forutsatt i Sem-erklæringen."

SKEPSIS TIL GRATISKVOTER

Planene om å dele ut alle utslippskvoter gratis får også kritikk fra flere høringsinstanser.

Gasskraftverket på Melkøya utenfor Hammerfest kan bli ilagt CO₂-avgift på nærmere 300 millioner kroner årlig. (Foto: Statoil)

Statistisk sentralbyrå (SSB) mener dette "favoriserer forurensende bedrifter". Konkurransetilsynet mener bedriftene bør betale markedspris for kvotene for at systemet skal virke "konkur-

ransenøytralt".

Både SSB og Konkurransetilsynet påpeker at gratis utslippskvoter også er i strid med myndighetenes prinsipp om at forurenseren skal betale.

Gassrør splitter samarbeidspartnere

Regjeringen vil ikke betale noe, men Ap i Trondheim vil fortsatt bruke 200 millioner kroner på gassrørledning i Trondheimsfjorden. — Uaktuelt, sier samarbeidspartner SV.

AUDUN GARBERG
ag@naturvern.no

Arbeiderpartiet i Trondheim vil bevilge 200 millioner kommunale kroner til bygging av gassrørledning inn Trondheimsfjorden. Rørledningen er kostnadsberegnet til 1,6 milliarder kroner.

Planene fikk imidlertid et alvorlig skudd for baugen da regjeringen nylig vendte tomelen ned for statlige bidrag til rørledningen. Ap i Trondheim klamrer seg nå til håpet om at stortingsflertallet vil overprøve regjeringen.

— DØDFØDT PROSJEKT

Samtidig møter Ap også problemer på hjemmebane. Varaordfører Knut Fagerbakke, som representerer samarbeidspartneren SV, sier det er "helt uaktuelt" for partiet å være med på et budsjett med finansiering av gassrørledningen.

— Kan det være aktuelt å sette hardt mot hardt og bryte samarbeidet med Arbeiderpartiet?

— Prosjektet til Ap er så dødfødt at det vil aldri bli gjennomført. Staten har jo allerede sagt at de ikke er med på felles finansiering. Derfor synes jeg ikke saken er av en slik karakter at vi bør slutte å samarbeide om andre viktige saker her i kommunen, sier Fagerbakke.

— BRYTER SAMARBEIDET

I formannskapet har Ap sikret flertall for gassrør-vedtaket ved å samarbeide med Senterpartiet, Pensjonistpartiet og Frp.

— Er samarbeidet med høyresiden i denne saken et avtalebrudd fra Ap?

— Det er klart at dette er litt kontroversielt. Men de må få gjennomslag for dette i eventuelle budsjettforhandlinger. Det vil vi ikke være med på. Da må det bli opp til Ap hvordan de skal få det til.

— Hva om Ap sammen med høyresiden sikrer flertall for bevilgningen til gassrør?

— Da må de i tilfelle samarbeide om hele budsjettet. Da

er det i tilfelle de som bryter samarbeidet, fastslår Fagerbakke.

TROVERDIGHET

Lars Haltbrekken, nestleder i Norges Naturvernforbund, er fornøyd med at SV ikke vil være med på et budsjett som finansierer gassrørledning.

— Det er bra at SV setter makt bak kravene sine, sier Haltbrekken.

— Det er ikke tvil om at flere forhenværende AUFere som sitter i sentrale posisjoner, har mistet sin troverdighet når de støtter sterkt forurensende gasskraft. Dette bør AUFerne i bystyret se på som en gavepakke for å få berget sin egen troverdighet i gasskraftspørsmålet.

Strengere krav til PCB-innsamling

Statens forurensningstilsyn (SFT) har godkjent innsamlingssystemet for PCB-holdige vinduer. Men kravene til systemet skal skjerpes, og kontrollene intensiveres.

KRISTIAN S. AAS
kristian.aas@naturvern.no

I fjor forsvant 50 kilo PCB fra isolerglassvinduer ut i naturen hver arbeidsdag. Bare 15 prosent av vinduene som inneholdt giften, ble samlet inn. Ifølge den nye forskriften om PCB-holdige vinduer skal retursystemet nå godkjennes av SFT, og kontrolleres tettere. SFT krever blant annet at selskapet Ruteretur AS, som står for innsamlingen, skal dokumentere at de har penger nok til å behandle minst dobbelt så mange vinduer i år som de gjorde i 2003. De blir også pålagt å ta imot alle PCB-holdige vinduer som kasseres i Norge.

PRIORITERER KONTROLLER

— Det er klart at Ruteretur har en jobb å gjøre, men vi tror de gjør det de kan for å følge kravene. Vi vil arbeide tett med Ruteretur AS, og kontrollvirksomhet rundt dette vil bli en prioritert sak neste år, sier rådgiver Britt Endre i SFTs seksjon for farlig avfall.

I tillegg til at innsamlings-systemet skal bedres, jobbes det også med å få bedre oversikt over problemet. Tallene som viser hvor mange vinduer som er i bruk er usikre, og Ruteretur AS er pålagt å gjøre en bedre kartlegging. Denne er snart ferdig.

— Det virker som om antallet PCB-holdige vinduer er litt mindre enn først antatt, sier daglig leder Eirik Wormstrand i Ruteretur AS.

— VIRKER ALLEREDE

Wormstrand er fornøyd med implementeringen av forskriften, og sier selskapet vil følge opp de

skjerpede kravene. Selskapet arbeider nå både med å bedre sin finansielle plattform ved å få flere av importørene av isolerglassvinduer til å betale for innsamlingsordningen, og med en informasjonskampanje for å bedre innsamlingen.

— Forskriften har allerede innvirkning på importørene, som nå blir pålagt å være med og betale for ordningen. Flere har allerede meldt seg inn hos oss etter at forskriften trådte i kraft, sier Wormstrand. Han for-

teller at innsamlingen stiger jevnt og trutt, og at selskapet vil arbeide for å øke innsamlingen videre.

Innsamlingsordningen for PCB-holdige isolerglassvinduer skal bedres. Kontrollene skal bli hyppigere, og flere skal være med å betale for ordningen. (Foto: Kristian S. Aas)

FAKTA OM PCB

- Polyklorete bifenyl, PCB, er en av de farligste miljøgiftene. Finnes i mange produkter, men den største konsentrasjonen er i isolerglassvinduer produsert mellom 1960 og slutten av 1970-tallet.
- En frivillig innsamlingsordning, som har vært i drift i to år, klarte bare å få samlet inn rundt 15 prosent av de kasserte PCB-vinduene. Resten endte på fyllinga.
- Nå skal en ny forskrift og hyppige kontroller sikre høyere innsamling. Alle importører og produsenter av isolerglass pålegges å betale for ordningen, som administreres av selskapet Ruteretur AS.

Vi kjøper mer, bruker mer – og kaster mer.

KST MNDRE!

Det går an å reparere i stedet for å kjøpe nytt. Se www.greenmap.no
Kast mindre.

Stavanger kommune, fagavdeling renovasjon

California kutter bil-utslippene

California har lansert sin nye plan for å kutte utslippene av drivhusgasser fra bilparken. Kravene skal i perioden 2009 til 2012 kutte utslippene fra ordinære biler med 25 prosent, mens utslippene fra større biler skal ned med 18 prosent, melder CNN. Deretter strammes kravene inn, og fra 2016 skal utslippene reduseres med henholdsvis 34 og 25 prosent. Dette skal skje ved hjelp av teknologikrav som i første fase vil koste rundt 300 dollar per bil og deretter stige opp mot 1000 dollar for de største kjøretøyene.

California representerer 13 prosent av bilmarkedet i USA. Bilbransjen vurderer nå å gå rettens vei for å stanse reglene. Miljøvernerne mener på sin side at kravene ikke er strenge. De hevder at befolkningsvekst og påfølgende vekst i bilparken vil føre til at de totale utslippene ikke reduseres, selv om hver enkelt bil forurenser mindre.

Bomring-strid i Sverige

Sveriges første bomring møter sterk motstand. Länsretten i Stockholm har bestemt at innkjøpene av materiell til bomringen var ulovlige, fordi det kun fantes en anbudsgiver. Nå tror mange at bomringen, som skulle være et forsøksprosjekt frem til 2006, aldri kommer i gang, ifølge Dagens Nyheter. Bomringen har også fått partiene i den svenske regjeringen til å bli sure på hverandre.

Miljøpartiet krever at hele regjeringsskiftet må omforhandles hvis bomringen ikke blir startet. Målet med bomringen er å redusere trafikken i sentrum av byen, med differensierte takster mellom 10 og 20 kroner i tiden mellom 07.00 og 18.30. Inntektene skal gå til kollektivtrafikk og miljøtiltak i Stockholm.

Diesel-rock

Øyafestivalen i Oslo vil være grønn. Men ikke så grønn at det går ut over lydkvaliteten. Derfor ble både elektrisk strøm og biodiesel valgt bort.

JORUNN GRAN
jorunn.gran@naturvern.no

— Vi må bruke aggregater til å produsere strøm til de tre scenene våre. Selv om vi hadde fått tilgang til faststrøm, ville dette være for risikabelt for et slikt arrangement. Strømnettet er en for ustabil kraftleverandør, sier miljøansvarlig Arnt Olaf Andersen ved Øyafestivalen.

12 TYPER SØPPEL

Øya - videreføringen av den legendariske Kalvøya-festivalen - har brukt mye energi på å finne miljøvennlige samarbeidspartnere, og var 11.-14. august stolte over å vise at tidligere års innsats har ledet fram til en enda mer miljøvennlig festival i år. Miljøvennlig i betydningen en søpelsortende festival med økologisk mat.

— I år sorterer vi 10-12 avfallsfraksjoner, sier Arnt Olaf Andersen. — Og vi har panteordninger på alt fra ølglass til pizzaesker og sneiper.

IKKE BIODIESEL

Energi og transport er neste utfordring for musikkfestivalen som tar i mot 12-13 000 personer daglig. Årets festival slukte 7-8 000 liter diesel bare til strømproduksjon.

— Det tar lang tid å gjøre noe med utfordringene innenfor transport og energi, sier Petter Arnestad hos GRIP - stiftelsen

Verken Øya-arrangørene eller årets strømleverandør kan love at neste festival blir drevet med biologisk diesel. (Foto: Jorunn Gran)

for bærekraftig produksjon og forbruk.

GRIP er en av Øya-festivalens samarbeidspartnere på miljø. Strømmen på Øya-festivalen ble i år produsert av Aggreko. Denne leverandøren kan produsere strøm med biodiesel, men tok ifølge Arnestad ikke sjansen på å bruke biodiesel under årets Øya-festival.

— Selv om aggregatene som ble brukt på festivalen er godkjent for å kjøres med biodiesel, ønsker leverandøren å prøve ut produksjon med biodiesel i en mindre risikabel setting enn under konserter.

— IKKE RÅD TIL Å PRØVE

Serviceingeniør Jon Vidar Berg hos Aggreko bekrefter at biodiesel var planen på Øya-festivalen.

— Vi bruker ikke vanligvis biodiesel, men ønsket å bruke dette på Øya. Diesel-leverandøren gjorde oss imidlertid oppmerksomme på at en brå over-

gang fra diesel til biodiesel kunne føre til at gamle avleiringer løste seg opp og førte til at filter tettet seg. En slik feil hadde vi ikke råd til å gjøre på festivalen, sier Berg.

BIODIESEL

- Produseres fra planteoljer, og kan for eksempel lages med utgangspunkt i soyabønner eller resirkulert matolje.
- I og med at biodiesel kommer fra plantemateriale, regnes drivstoffet som såkalt CO₂-nøytralt. Dette betyr at brenselet ikke vil frigjøre nytt karbon og dermed ikke kan sies å bidra til global oppvarming.
- Kan brukes i vanlige forbrenningsmotorer for diesel, men Hydro Texaco advarer om at overgang til biodiesel kan føre til at gamle avleiringer i drivstofftanken løses opp.

Statsråd på sjarmtokt

Knut Arild Hareide, vår nye miljøvernminister, sparte ikke på bedehusteknikkene da han besøkte Natur og Ungdoms sommerleir. Han omtalte organisasjonen som sin støttespiller, konsulent og inspirator.

KRISTIAN S. AAS

kristian.aas@naturvern.no

— Den første jeg møtte etter at jeg hadde blitt miljøvernminister, var Ane. Det var flott, sa Hareide og tittet skjelsk bort på Natur og Ungdom-leder Ane Hansdatter Kismul. I salen lo over hundre ungdommer, som nær sagt alle hadde kvasset blyanten og forberedt spørsmål til den nye miljøvernministeren. Natur og Ungdoms sommerleir er en happening for miljøinteressert ungdom, en anledning til å sette til veggs de store gutta. Som Hareide.

Men selv var Hareide mest opptatt av å sjarmere, og å invitere til samarbeid. Han omtalte seg selv og leirdeltakerne som “oss ungdommer”, og inviterte Natur og Ungdom til å være vaktbikkje på hans virke som minister.

NU-leder Ane Kismul hadde invitert nylått miljøvernminister Knut Arild Hareide til grilling under NUs sommerleir. Hareide selv var mest opptatt av å sjarmere, og å invitere til samarbeid. (Foto: Kristian S. Aas)

GASSKRAFTBRÅK

Konkrete lovnader var det svært få av fra den nye miljøvernministeren. Men han markerte seg som svært opptatt av klimaspørsmål, og var glad for at Natur og Ungdom (NU) delte ut sin miljøversteringpris til parti- og fylkesfelle Torill Selsvold Nyborg da hun ville satse på forurenssende gasskraft.

— Jeg våknet første dag i ferien med noe gasskraftbråk fra mitt parti på radioen. Da var det bra at NU ordnet opp i det, og delte ut miljøversteringpris, sa Hareide.

Han markerte seg også som en skeptiker til økt oljeutvinning.

— Økonom Øystein Noreng sa en gang at olje- og energiminister Einar Steensnæs hørte

mer på Natur og Ungdom enn på hele oljesektoren. Jeg må si at jeg er stolt av Steensnæs på grunn av det, sa Hareide. Det virket dog ikke som om NU-medlemmene var enige med Noreng i virkelighetsbeskrivelsen.

PARERTE

Hareide forsvarte også at klimaspørsmålet ikke var nevnt med ett ord i Nasjonal Transportplan.

— Vi kommer med en egen klimamelding. Der skal vi se klimaspørsmålet i sammenheng, sa Hareide.

Når det dukket opp vanske-

Miljøvernminister Knut Arild Hareide var flink til å parere vanskelige spørsmål fra kritiske NU'ere. (Foto: Kristian S. Aas)

lige spørsmål, var Hareide svært flink til å parere disse. Blant annet ville Trondheim Natur og Ungdom ha en forsikring om at Regjeringen ikke ville støtte en gassrørledning inn Trondheimsfjorden.

— Den saken kjenner jeg

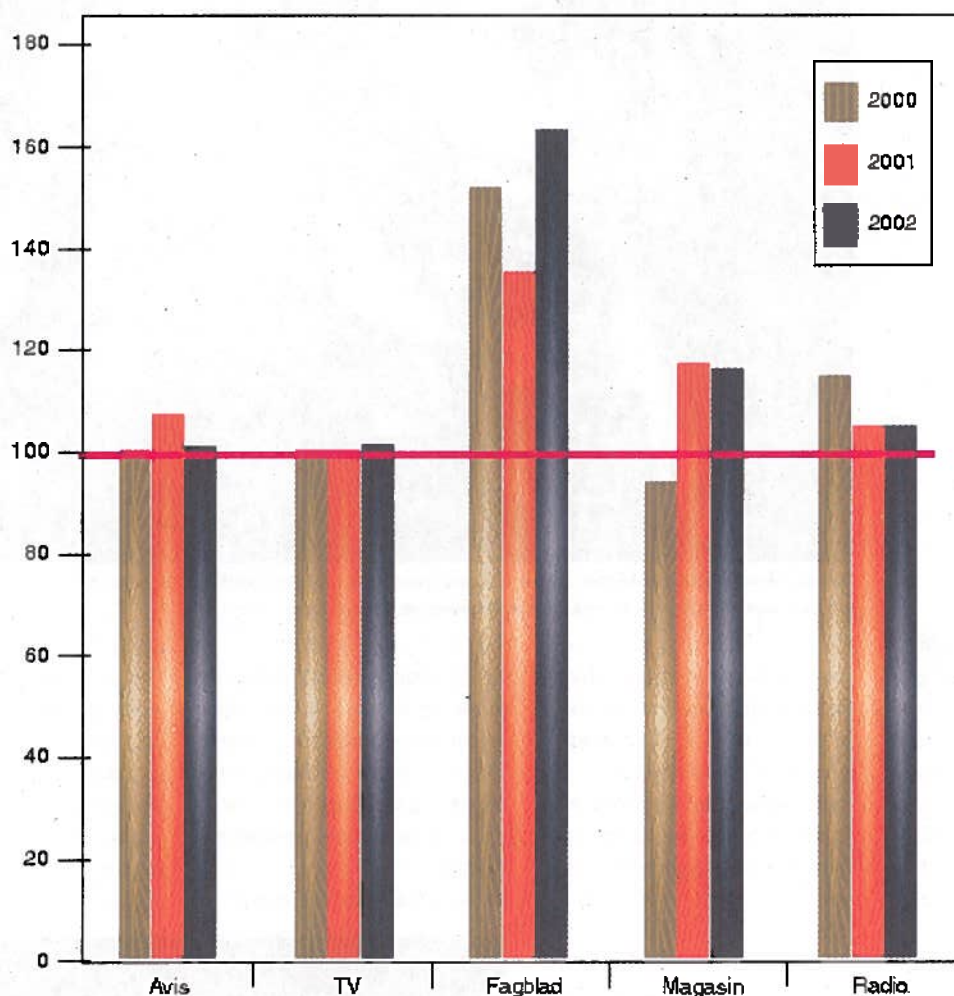
ikke, for den har ikke Ane informert meg om, parerte ministeren til stor latter.

Hareide fikk også overrakt mange gaver fra NU-medlemmene, blant annet et miljøvennlig hus i papp, en gelefisk og en t-skjorte med bilde av en buss.

I FAGPRESSEN TREFFER DU IKKE HVEM SOM HELST

Det er det som er poenget.

Velg fagblad til annonseringen fordi:

Blant fagbladleserne er det 1,6 ganger flere som har innkjøp som hovedbeskjeftigelse enn i befolkningen forøvrig

Kilde: Norsk Gallup
F&M Attitudes

Artsdatabanken i gang

I løpet av høsten ansetter Artsdatabanken direktør. Samtidig starter arbeidet med en ny rødliste over norske planter og dyr.

KARL H. BROX
redaksjonen@naturvern.no

Etableringen av den nasjonale Artsdatabanken, som skal være en database over alle norske planter og dyr, har tatt sin tid. Den ble opprettet av daværende kirke-, undervisnings- og forskningsminister Trond Giske rett før valget i 2001 og besluttet lagt til Trondheim som en institusjon under Vitenskapsmuseet ved NTNU. Deretter gikk det to år før et styre kom på plass med den tidligere direktøren ved forskningsstiftelsen NINA-NIKU Karl J. Baadsvik, som styreleder. Baadsvik fikk dessuten i oppdrag å fungere som daglig leder inntil direktørstillingen blir be-

satt. Søknadsfristen er nå gått ut og tolv personer har søkt på stillingen. Hvem som får den blir klart i løpet av september.

NY RØDLISTE

Samtidig har Baadsvik og styret gjort flere grep for å få Artsdatabanken i virksomhet. En viktig oppgave blir å utarbeide en ny og fullstendig rødliste over truede og sårbare arter i Norge. Ifølge Baadsvik er de to rødlistene som hittil er utarbeidet, ikke komplette. Flere artsgrupper er ikke representert, og rødlistene er heller ikke utarbeidet etter internasjonale standarder.

— Målet vi har satt oss er at det skal foreligge en ny og komplett norsk rødliste innen ut-

gangen av 2006. Vi har derfor kort tid på oss og arbeidet med syv artsgrupper vil bli igangsatt i høst. Det dreier seg om moser, to-tre insektgrupper og tre marine artsgrupper, nærmere bestemt marine fiskearter, stor-alger og marine bløtdyr. Vi har for øvrig fått klare signaler fra Undervisnings- og forskningsdepartementet, Fiskeridepartementet og Miljøverndepartementet om at marine miljøer, som ikke har vært fulgt godt nok opp tidligere, nå skal prioriteres. Alt levende i vår natur skal imidlertid behandles, og de forskjellige grupper av planter og dyr vil bli faset inn etter hvert, sier Baadsvik. Arbeidet med rødlistene vil Artsdata-

banken sette ut blant fagfolk i forskjellige forskningsmiljøer.

KARTLEGGE FREMMEDE ARTER

— Andre oppgaver som vi snart mulig vil gå i gang med, er noe vi kan kalle en rødliste over truede og sårbare naturtyper, en kartlegging av utviklingen av fremmede arter i Norge og sanntilstand av de store biologiske datamengdene ved universitetene og en rekke andre forskningsinstitusjoner. Målet er å få utviklet et felles og lett tilgjengelig system, slik at man nær sagt med ett tastetrykk kan få frem alle opplysninger som foreligger om de enkelte artene og naturtypene, forteller Baadsvik.

— Trygt, sier Mattilsynet — Fjern det, sier Grønn Hverdag

Kosmetikk med de kjemiske forbindelsene parabener er trygg, mener Mattilsynet. De viser til at kosmetikken holder seg godt innenfor EUs regler.

Parabener i kosmetikk er ufarlig, mener Mattilsynet.

JORUNN GRAN
jorunn.gran@naturvern.no

Miljøorganisasjoner i flere land har advart mot konserveringsmidler som for eksempel butylparaben i kosmetikk. Mulig hormonhemmende effekt av stoffene er den alvorligste anklagen, og organisasjonen Grønn Hverdag har vært blant de skarpeste kritikere i forhold til slike kjemikalier i kosmetikk i norske butikkhylle. Og Grønn Hverdag lar seg ikke stoppe av at myndighetene sender ut

frikjenning av butylparaben.

— Mattilsynet bruker helselogikk når de sier at disse stoffene er trygge, sier leder Kristen Ulstein i Grønn Hverdag. — Men hvis vi bruker miljølogikk, går vi ut fra at vi blir utsatt for slike stoffer flere enn én gang og vi tar hensyn til langtidsvirkningene av stoffer. Vi blir også utsatt for effekten av en cocktail av ulike stoffer. Alt dette tilsier at vi burde være føre var.

NYE TIDER

Kristen Ulstein i Grønn Hverdag

er ikke redd for at miljøorganisasjonen skal bli beskyldt for å rope "Ulv! Ulv!" når de advarer mot stoffer som myndighetene sier er ufarlige.

— I dag er tilgangen på informasjon stor, og forbrukerne velger selv hvem de skal høre på. Myndighetene har ingen grunn til å være redde for å miste autoritet selv om de vedgår at de ikke vet alt, sier Ulstein.

Vi kjøper mer, bruker mer – og kaster mer.

KST MINDRE!

Ikke la engangsgrillen forsure naturen. Kjøp produkter som varer i årevis.
Kast mindre.

Stavanger kommune, lagdeling renovasjon

Ingen storstilt subsidiering av gasstransport med det første

KOMMENTAR

LARS HALTBREKKEN

nestleder i Norges Naturvernforbund

I gassmeldingen, som nylig ble lagt frem, sier regjeringen foreløpig nei til å subsidiere bygging av gassrør. Dermed vil flere planer om bruk av gass som ville gitt eksplosiv vekst i utslipp av klimagasser, ikke bli realisert.

I meldingen uttrykker regjeringen generell støtte til økt bruk av fossil gass i Norge, til tross for at dette vil gi økt forurensning, men heldigvis lanseres det få konkrete virkemidler for å innfri disse intensjonene. Regjeringen konkluderer med at det ikke er lønnsomt å bygge ut rørledninger for frakt av gass nå, de vil heller frakte gass ved hjelp av båter til de stedene det er naturlig å ta gassen i bruk.

Den mengden gass som kan fraktes på båt er betydelig mindre enn den mengden gass som kan fraktes via rør. Derfor vil bruken av gass sannsynligvis bli mindre ved en slik løsning enn ved bruk av gassrør. Bygging av gassrør ville også ha bidratt til å sementere bruken av gass i langt sterkere grad enn når den fraktes med båt.

HJELPER ALTERNATIV ENERGI

At regjeringen ikke vil bidra til infrastruktur for bruk av gass, kan også føre til at det blir mer lønnsomt å satse på alternativer som bioenergi. Dersom det hadde blitt bygd gassrør ville bioen-

Nestleder Lars Haltbrekken i Norges Naturvernforbund mener Regjeringen gjør det rette når de ikke vil subsidiere bygging av gassrørledninger. Dermed blir tomta til gasskraftverket på Skogn sannsynligvis stående ubebygd. (Foto: Audun Garberg)

ergi og andre fornybare energikilder høyst sannsynlig måtte gi tapt for gassen.

Norsk gass har i en årrekke vært framstilt som det saliggjørende i kampen mot klimaendringene. Mange har glemt at også gass slipper ut klimagasser. Omkvedet har vært at norsk gass erstatter mer forurensende kullkraft i Danmark og andre land på kontinentet. Gassmeldingen mangler totalt scenarier for utslippene fra bruk av gass i Norge. Det eneste meldingen gjør er å sammenligne utslipp fra ulike energibærere som kull, olje og gass. Men hvor store utslippene vil bli ved bruk økt bruk av gass i Norge sier meldingen ikke noe om. Det burde den ha gjort.

For noen år siden la Det internasjonale energibyrået (IEA) fram tall som viste at de europeiske utslippene av klimagasser ville øke til tross for en nedgang

i bruken av kull. Grunnen til dette var at veksten i bruken av gass som erstattet kullet, var så sterk at de totale utslippene gikk opp. I Europa vil det i framtiden være utslipp fra bruk av gass som er hovedårsaken til de menneskeskapte klimaendringene. Bruk av ulike teknologier for å fjerne CO₂-utslippene ville selvsagt ha endret dette bildet.

GRØNNE SERTIFIKATER

I stortingsmeldingen legger regjeringen også frem sitt forslag til et grønt sertifikatmarked for strøm i Norge. Dette er et system som vil pålegge alle energiselskaper at en viss del av elektrisiteten de leverer skal være miljøvennlig og fornybar.

Naturvernforbundet er positive til innføringen av et grønt sertifikatmarked i Norge, dersom det utformes på en miljøvennlig måte. Det betyr blant annet at all vannkraft må holdes

utenfor systemet. Vi kan ikke akseptere at vannkraft gis grønne sertifikater og dermed en høyere pris. Vi ser ingen grunn til å gjøre vannkraftutbygginger mer lønnsomme enn de allerede er. Det ville bare økt presset på norsk vassdragsnatur.

TA MED VARME!

I tillegg ser vi det som viktig at varme inkluderes i et grønt sertifikatmarked. På den måten vil energikilder som gir varme bli mer lønnsomme og vi kan få en overgang fra oppvarming ved hjelp av strøm til mer bruk av bioenergi og varmepumper. Slik vil store mengder strøm bli frigjort og vi kan kanskje slippe den evinnelige diskusjonen om "kraftkrisen". Hva om LO og Prosessindustriens landsforening som har brukt sommeren på å skrike opp om mer kraft, særlig gasskraft, hadde lagt like mye tyngde bak et slikt krav?

Siden sist

Energi

• Regjeringen vil ikke gi støtte til bygging av gassrør inn Trondheimsfjorden, til Grenland eller Bergen. Det kommer frem i stortingsmeldingen om gasskraftteknologi.

• Fra første januar 2006 blir det innført et sertifikatmarked for fornybar energi. Produsenter av fornybar energi får sertifikater for sin produksjon, mens forbrukere blir pålagt å kjøpe en viss andel sertifikater. Slik skal utbygging av fornybar energi bli mer lønnsom, ifølge regjeringen.

• Gasskraftverk med CO₂-rensing kan stå ferdig i Grenland i 2010, sier

konserndirektør i Skagerak Energi, Wilhelm Rondeel til Telemarks-avisa. Olje- og energiminister Thorhild Widvey mener det vil ta lang tid før denne typen gasskraftverk kan bygges.

• Hydro og Statkraft forsøker å bygge gasskraftverk på Kårstø uten Statoil. De tre selskapene eier sammen Naturkraft som har byggetillatelse for gasskraftverk på Kårstø. Forhandlingene har kommet svært langt, skriver Haugesunds Avis.

• Opptil 10 milliarder kroner vil bli investert i småkraftverk i norske vassdrag det nærmeste tiåret. En rekke pengesterke investormiljøer kaster seg nå inn i jakten på små elver og fossfall, skriver Nationen.

Arter

• Miljøvernminister Knut Arild Hareide avslø fellingssøknaden for ulveflokken på Koppangskjølen. Flokken holder til utenfor "ulvesonen" Stortinget vedtok før sommeren.

• Det er hittil i år registrert 11 fjellrevkull i Norge, ni flere enn i fjor. Årsaken er en økning i bestandene av smågnagere, som er viktig næringskilde for fjellreven, melder Direktoratet for naturforvaltning.

Forurensning

• Statoil ber Statens forurensningstilsyn om lov til å slippe ut over ett tonn kjemikalier i Barentshavet, til tross for regjeringens krav om nullutslipp, melder NRK. Utslippssøknaden kommer i forbindelse med leteboring på det såkalte Uranus-prospektet.

• Industrien slapp i fjor ut dobbelt så mye ulovlig miljøfarlig avfall som i 2002. Nesten 2,5 millioner liter råolje og kjemikalier ble ulovlig sluppet ut i sjøen i 2003, melder NRK.

Avfall

• Ingen av de 17 importørene som ble kontrollert i fjor, oppfyller pliktene til å hente og behandle avfall av elektriske og elektroniske produkter (EE-avfall), melder Statens forurensningstilsyn. Tilsynet har anmeldt bedriften Actebis Computer AS til politiet.

Fiske

• Nederlandske skip skjøt med signalraketter mot Greenpeace-skipet MV Esperanza da skipet demonstrerte mot bunntråling i sårbare områder i Nordsjøen.

Samferdsel

• Salget av terrenggående firehjuls motorsykler og terrengtraktorer er tredoblet på drøyt to år, melder Naturvernforbundet.

Miljøtorget

VELUX®

TAKVINDUER

www.VELOUX.no

Sør-Trøndelag
Fylkeskommune

Vi som jobber på jernbanen er stolte
fordi vi også gjør en innsats
for et bedre miljø.

Norsk Jernbaneforbund

NOFO
www.nof.no

kalenderen

11. - 12. SEPTEMBER

Seminar et Kollektivt Krafttak i Oslo
Arr: Kollektivkampanjen
www.kollektivkampanjen.no.

22. SEPTEMBER

Persontrafikk på Gjøvikbanen
Sted: Hakadal
Flere arrangører
www.oppland.no - se:
"samferdsel"

7. - 8. OKTOBER

Norges energidager
Sted: Oslo
Arr: NVE
www.nve.no/energidagene/

15. - 16. NOVEMBER

Nordisk fjellrevseminar
Sted: Teveltunet Fjellstue,
Meråker.
Arr: Prosjekt Fjellrev
www.fjellrev.no

Svanemerket....

redaksjon

REDAKTØR:

Audun Garberg | Tlf. 23 10 96 07
ag@naturvern.no

REDAKSJON:

Jorunn Gran | Tlf. 23 10 96 06
jorunn.gran@naturvern.no
Kristian S. Aas | Tlf. 23 10 96 08
kristian.aas@naturvern.no

ADRESSE: Pb 342 Sentrum, 0101 Oslo
Tlf. 23 10 96 10 | faks 23 10 96 11
Mail: redaksjonen@naturvern.no
www.nmb.no

ABONNEMENT: 290 pr. år [privat] 650 pr. år
[bedrifter] ANNONSER: HS Media,
tlf. 62 94 10 30, faks 62 94 10 35

UTGIVER: Norges Naturvernforbund
TRYKK: Gan Grafisk as
NESTE UTGAVE: 03.09.2004

Flere ærfugler på Tautra

Etter en nedadgående trend gjennom snart 30 år, viser antallet ærfugl som hekker på Tautra i Trondheimsfjorden i år en svak økning fra i fjor.

Den nye brua til Tautra åpnet i mai 2003. Nå er ærfuglbestanden på vei opp. (Foto: Karl H. Brox)

KARL H. BROX
redaksjonen@naturvern.no

Ifølge seniorforsker Svein-Håkon Lorentsen ved Norsk institutt for naturforskning er det åpning av den nye broen som nå gir positive resultater.

Vegmoloen mellom øya og fastlandet ble åpnet med et 350 meter langt bruspenn i fjor vår. Strømmen gjennom Svaet, som dette tre kilometer brede og 15 meter dype sundet heter, ble dermed gjenopprettet, og det gikk ikke lang tid før de første ærfuglene var på plass.

BLÅSKJELLENE TILBAKE

Grabbprøver som ble tatt sommeren 2003 viste at blåskjellene - som er blant ærfuglens viktigste matkilder - allerede da var i

ferd med å reetablere seg. Dette gjenspeilte seg i løpet av vinteren da opptil 2000 ærfugler lå ute på Svaet og dukket etter mat.

— Dette var en markant oppgang i antallet fugler i forhold til det som har vært vanlig de senere årene, sier Svein-Håkon Lorentsen. Han følger utviklingen på øya nøye og er ansvarlig for et prosjekt som skal bidra til at også hekkebestanden øker igjen.

FLERE RUGEFUGLER

— To forhold har ført til den sterke reduksjonen av bestanden. Det ene er at maten i Svaet forsvant og det andre at rovdyr som kom seg over på øya drepte rugende fugler. Med bruåpningen ser det ut til at det første problemet er løst, og etter hvert

som man også får full kontroll med rovdyr situasjonen vil forhåpentlig også antallet hekkefugler øke. Vi har nå gjerdet inn et område for å hindre at rovdyr tar hunnfuglene mens de ligger på egg, og antallet rugefugler er i år 92 mot 80 i fjor. Dette er rett nok bare en helt marginal økning, men det er tross alt ikke fortsatt nedgang og forhåpentlig er dette et positivt signal om at trenden er snudd. Bare ett rede ble røvet i år mot fire i fjor og hele 40 prosent av redene før moloen ble åpnet, forteller Lorentsen som øyner håp om at miljørestaureringsprosjektet på øya virkelig vil føre frem.

— Svaret får vi imidlertid først om noen år. Det skal bli spennende å følge med, sier han.

“Den første jeg møtte etter at jeg ble miljøvernminister var Ane. Det var flott.”

KNUT ARILD HAREIDE OM NATUR OG UNGDOMS LEDER ANE HANS DATTER KISMUL